

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та
міжнародних відносин

Віталій АНДРЕЙКО

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ У
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (БАЗОВА СЕРЕДНЯ
ОСВІТА)**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: А Освіта
Спеціальність: А4 Середня освіта
Предметна спеціальність: А4.03 Середня освіта (Історія та
громадянська освіта)
Освітня програма: Історія
Статус дисципліни: обов'язкова
Мова навчання: українська

Ужгород – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти (базова середня освіта)**» для здобувачів **першого (бакалаврського) рівня** вищої освіти галузі знань **А Освіта** спеціальності **А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)**, освітньої програми **Історія**.

Розробник: Капітан Л.І. – д.і.н., професор кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби, факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ».

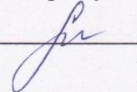
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби

протокол № 11 від «26» червня 2025 року

завідувач кафедри доц. Ігор ЛІХТЕЙ

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 7 від «27» червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії доц. Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 165	4	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання:	7	7
аудиторних – 5.8	Лекції:	
	36	10
	Практичні (семінарські):	
самостійної роботи студента – 5,9	46	14
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	83	141

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти (базова середня освіта)» є формування професійної готовності майбутнього вчителя до реалізації завдань громадянської та історичної освітньої галузі в 5–9 класах, що передбачає опанування методик розвитку критичного мислення, аналітичних і рефлексивних умінь учнівства. Вивчення курсу спрямоване на підготовку педагога, здатного забезпечувати україноцентричний підхід у тісному зв'язку історії України зі світовим контекстом, формувати національну суб'єктність та стійкість здобувачів освіти в умовах війни, а також виховувати покоління, спроможне протистояти дезінформації та брати активну участь у суспільному житті. Увага приділяється розвитку професійної автономії вчителя у проектуванні освітнього процесу, самостійному плануванні навчального часу та гнучкому підборі інструментарію для досягнення обов'язкових результатів навчання в умовах сучасної безпекової та глобальної турбулентності.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- Формування професійних компетентностей: розвиток навичок ефективного викладання історії та громадянської освіти; оволодіння сучасними методиками та технологіями навчання; застосування інноваційних педагогічних підходів.
- Підвищення якості освітнього процесу: впровадження інтерактивних форм і методів навчання; створення сприятливого освітнього середовища для учнів; адаптація навчальних матеріалів до потреб та інтересів учнів.
- Розвиток творчого підходу у викладанні: використання творчих методів та прийомів у викладанні; стимулювання інтересу до вивчення історії через творчі завдання; розробка проектних та дослідницьких робіт.

- Адаптація до вікових особливостей учнів: врахування психологічних та вікових особливостей учнів у процесі навчання; використання диференційованих методів викладання; забезпечення індивідуального підходу до навчання учнів.
- Розвиток навичок критичного мислення, аналітичного підходу та медіаграмотності: розвиток здатності аналізувати історичні події та явища; використання критичного мислення для оцінки історичних фактів; застосування аналітичного підходу у вирішенні історичних задач; виявляти дезінформацію та протистояти маніпуляціям в умовах інформаційної війни.

Ці завдання сприяють забезпеченню високого рівня професійної підготовки майбутніх вчителів історії та громадянської освіти, розвитку їх педагогічних навичок та підвищенню якості освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти.

Відповідно до освітньої програми «Історія», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК) – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК – 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК – 04 Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК – 06 Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК – 10 Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності (ФК):

ФК – 01 Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК – 03 Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК – 05 Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК – 09 Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Предметні компетентності (ПК):

ПК – 07 Знання наукових основ методики навчання історії, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій.

ПК – 08 Знання змісту та завдань організації підготовки учнів у закладах загальної середньої освіти.

ПК – 09 Знання нових підходів до шкільної історичної та громадянської освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти (базова середня освіта)**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 02. Інновації та інформаційно-комунікаційні технології у закладах освіти

- ОК 05. Вступ до предметної спеціальності вчителя історії та громадянської освіти
 ОК 13. Антикоруупція та доброчесність
 ОК 15. Психологія
 ОК 18. Педагогіка
 ОК 23. Інклюзивна освіта
 ОК 27. Основи шкільного краєзнавства
 ОК 28. Громадянська освіта: основи шкільного курсу (базова середня освіта) + курсова робота

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Історія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.	ПРН 1
Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку; застосовує різні види оцінювання результатів навчання учнів (формувальне, поточне, підсумкове тощо) з використанням відповідних методик і критеріїв оцінювання.	ПРН 4
Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.	ПРН 5
Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.	ПРН 11
Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію професійних якостей.	ПРН 12
Володіє здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів загальної середньої освіти засобами вивчення відповідної предметної спеціальності.	ПРН 19
Цінує різноманіття та мультикультурність; уміє ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керується в педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва.	ПРН 20
Усвідомлює цілі, мотиви власної педагогічної діяльності, стійко прагне до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.	ПРН 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Методика навчання історії та громадянської освіти у закладах загальної середньої освіти (базова середня освіта)»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати вікові психологічні особливості учнів 5–9 класів та враховувати їх при виборі методів навчання (особливо для адаптаційного циклу 5–6 кл.). Вміти проектувати освітній процес, обираючи оптимальну модельну навчальну програму та цифрові ресурси відповідно до вимог НУШ. Розробляти плани-конспекти уроків історії та громадянської освіти, що інтегрують предметні та ключові компетентності.	ПРН 1,4

Застосовувати інноваційні технології (критичне мислення, гейміфікацію, метод проєктів) для активізації пізнавальної діяльності учнів. Володіти інструментарієм формувального, поточного та підсумкового оцінювання, створюючи прозорі критерії оцінювання для різних видів навчальної діяльності. Використовувати цифрові засоби (LearningApps, Canva, тощо) для візуалізації історичного матеріалу та перевірки знань.	ПРН 4,19
Обирати ефективні форми національно-патріотичного виховання та локальної історії для формування громадянської ідентичності учнів. Реалізовувати принципи інклюзивної освіти, адаптуючи історичний контент для учнів із різними освітніми потребами та здібностями. Мотивувати учнів до саморозвитку через створення ситуацій успіху та залучення до соціально значущих проєктів.	ПРН 5,11
Демонструвати повагу до мультикультурності та прав людини, впроваджуючи принципи толерантності та діалогу в дискусії на складні історичні теми. Дотримуватися принципів гендерної рівності та недискримінації при доборі навчального матеріалу та організації взаємодії в класі.	ПРН 11,20
Здійснювати рефлексивний аналіз проведених уроків, виявляти методичні помилки та визначати шляхи вдосконалення власної майстерності. Визначати власну траєкторію професійного розвитку, орієнтуючись на сучасні вимоги до вчителя історії в умовах постійних змін освітнього середовища.	ПРН 12,21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усні презентації результатів виконаних завдань, виступи на семінарських заняттях, пошукова робота, (за потреби виконання завдань на платформі MOODLE).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, виступи студентів на практичних заняттях, підготовка рефератів, доповідей, презентацій, творчих завдань тощо.

Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									СР	МКР	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	15	50	100
3	3	3	3	6	6	3	5	3			

T1, T2 ... – теми, СР – самостійна робота, МКР – модульна контрольна робота

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота	СР	МКР	Сума
---	----	-----	------

T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	15	50	100
3	7	3	3	7	3	3	3	3			

T1, T2 ... – теми, СР – самостійна робота, МКР – модульна контрольна робота

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	9	35	35	40
Самостійна робота	1	15	1	15
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Бали	Критерії оцінювання
41-50	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його виклав, глибоко та всебічно розкрив зміст питань, використовуючи при цьому рекомендовану літературу.
31-40	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його виклав, в основному розкрив зміст питань, використовуючи при цьому рекомендовану літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачило достатньої глибини та аргументації, допущено при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
21-30	В цілому володіє навчальним матеріалом виклав його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
11-20	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) виклав його, недостатньо розкрив зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1-10	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль (екзамен) проводиться згідно ПОЛОЖЕННЯ про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>) і за умови здійснення освітнього процесу в онлайн форматі проводиться з використанням платформи Moodle, яка передбачає авторизований доступ до інформаційно-комунікаційних інструментів організації дистанційного навчання. Використовуються тестові завдання відкритого та закритого типу (сформована база тестів), та відповіді на 2 теоретичні запитання. За умови очного навчання, екзамен проводиться в усній формі за сформованими екзаменаційними білетами.

За результатами модульного контролю визначається підсумкова модульна оцінка. Залікова оцінка визначається в залежності від рейтингового балу. До складання екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35 балів і, яким зараховано всі практичні роботи за семестр.

Здобувач вищої освіти, підсумкова модульна оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити її до початку підсумкового семестрового контролю під час чергування

викладача на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. В протилежному випадку, здобувач не допускається до екзамену і у нього виникає академічна заборгованість.

Екзамен з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не скласти, якщо він успішно пройшов модульний контроль та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, екзамен складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на екзамені рейтинговий бал, при цьому, за результатами складання екзамену оцінка не може бути менша за підсумкову модульну оцінку, яку він отримав за результатами модульного контролю у семестрі.

Екзамен проводиться в усній формі. Оцінювання результатів екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за екзамен вноситься у відомість обліку успішності та залікову книжку студента (ки).

Бали	Критерії оцінювання
“відмінно” (90-100, A)	студент, всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи
“добре” (82-89, B)-	студент повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
“добре” (74-81, C)	студент в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою
“задовільно” (64-73, D)	студент знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.
“задовільно” (60-63, E)	студент володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.
“незадовільно”(35-59, FX)	студент виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмових завдань.

“незадовільно”(0-34, F)	студент виконав не всі основні види робіт, передбачені робочою програмою, виявив незнання основного програмового матеріалу, зовсім не володіє категоріями та фактичним матеріалом дисципліни.
-------------------------	---

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Методичний інструментарій та технології навчання

Тема 1. Сучасна парадигма історичної та громадянської освіти

Концептуальні засади навчання історії в умовах війни та глобальних викликів.

Аналіз Методичних рекомендацій: пріоритет національної суб'єктності.

Поняття «україноцентризму» як методологічного фільтра при відборі змісту.

Тема 2. Проєктування освітнього процесу в базовій школі

Структура модельної навчальної програми: від очікуваних результатів до змісту.

Професійна автономія вчителя: методика укладання навчальної програми на основі модельної.

Тематично-календарне планування: логіка розподілу годин.

Тема 3. Інноваційні технології викладання історії та громадянської освіти.

Загальна характеристика і види інноваційних технологій навчання.

Інтерактивне навчання: види, підготовка, особливості й можливості використання, очікувані результати й діагностика успішності.

Особливості застосування інноваційних технологій.

Тема 4. Навчальний підручник та цифрові ресурси в НУШ

Структура підручників нового покоління (5–9 класи): змістовний та методичний блоки.

Методика роботи з текстом підручника: від читання до критичного аналізу.

Електронні додатки та інтерактивні платформи як складники навчально-методичного комплексу.

Тема 5. Особливості навчання історії в 5–6 класах (адаптаційний цикл)

Пропедевтичний курс: методи зацікавлення предметом.

Ігровий метод у навчанні: квести, вікторини, рольове моделювання.

Оцінювання в адаптаційному циклі: перехід від рівневого до бального.

Тема 6. Методика розвитку критичного мислення

Технологія розвитку критичного мислення на різних етапах уроку.

Методи аналізу історичних джерел: алгоритми роботи з текстовими та візуальними документами.

Постановка проблемних запитань: таксономія Блума в історичній освіті.

Тема 7. Робота з просторовими та хронологічними уявленнями

Карта як джерело інформації та інструмент формування історичного контексту.

Методика використання інтерактивних мап.

Хронологічна компетентність: від лінійного часу до синхроністичних таблиць.

Тема 8. Візуальна грамотність на уроках історії

Методика роботи з карикатурою, плакатом, фотографією.

Навчання учнів створенню інфографік, ментальних карт та лепбуків.

Відеоконтент на уроці: методика критичного перегляду навчальних та художніх фільмів.

Тема 9. Медіаграмотність та інформаційна гігієна

Медіаграмотність та інформаційний простір.

Як розпізнати фейкові новини?

Як відрізнити справжню новину та захистити себе від епідемії фейків?

Модуль 2. Проєктування освітнього процесу та громадянська компетентність

Тема 10. Теоретичні засади громадянської освіти

Структура громадянської компетентності.

Демократія в школі: від вивчення понять до практичної участі.

Права людини як наскрізна лінія навчання в 5–9 класах.

Тема 11. Активні методи навчання в громадянській освіті

Дискусійні методи навчання: дебати, «акваріум», сократівські бесіди.

Симуляційні та рольові ігри для розуміння соціально-політичних процесів.

Проєктування як метод громадянської дії (соціальні проєкти).

Тема 12. Локальна історія та краєзнавство

Методика «оживлення» історії через дослідження рідного краю.

Робота з усною історією: інтерв'ю з очевидцями подій як метод дослідження.

Співпраця школи з музеями та архівами.

Тема 13. Методика національно-патріотичного виховання

Відхід від формалізму: патріотизм через дію та критичне осмислення минулого.

Формування ідентичності в умовах війни: виховання волі та стійкості.

Державні символи та свята: методика проведення неформальних заходів.

Тема 14. Моделювання сучасного уроку

Типологія уроків у системі НУШ.

Конструювання плану-конспекту уроку на основі діяльнісного підходу.

Дистанційне та змішане навчання: методики утримання уваги та організації взаємодії.

Тема 15. Система оцінювання навчальних досягнень учнів

Формувальне оцінювання: техніки зворотного зв'язку.

Критеріальне оцінювання творчих робіт та групових проєктів.

Діагностичне та підсумкове оцінювання за групами результатів.

Тема 16. Інклюзивна освіта та диференціація

Методика викладання історії та громадянської освіти учням з ООП.

Диференційований підхід: адаптація завдань за рівнем складності та типом сприйняття.

Універсальний дизайн у навчанні історії.

Тема 17. Професійний розвиток учителя історії та громадянської освіти

Створення власного методичного портфоліо.

Участь у професійних спільнотах та сертифікація вчителів.

Академічна доброчесність та етика вчителя історії.

Тема 18. Практика використання окремих цифрових засобів на уроках історії в закладах загальної середньої освіти.

Організація робочого простору в «GoogleDisc».
 Використання ШІ «Gemini».
 Створення ШІ-пісень на «Suno».
 Презентації-важливі. ШІ-презентації в «Gamma».
 Створення відео у «Vidnoz AI».
 Тести «На урок», «Всеосвіта», «Kahoot».

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 165					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні семінарські	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Модуль 1. Методичний інструментарій та технології навчання						
Тема 1. Сучасна парадигма історичної та громадянської освіти	7	2	2			3
Тема 2. Проектування освітнього процесу в базовій школі	7	2	2			3
Тема 3. Інноваційні технології викладання історії та громадянської освіти.	7	2	2			3
Тема 4. Навчальний підручник та цифрові ресурси в НУШ	7	2	2			3
Тема 5. Особливості навчання історії в 5–6 класах (адаптаційний цикл)	12	2	4			6
Тема 6. Методика розвитку критичного мислення	12	2	4			6
Тема 7. Робота з просторовими та хронологічними уявленнями	7	2	2			3
Тема 8. Візуальна грамотність на уроках історії	12		2	4		6
Тема 9. Медіаграмотність та інформаційна гігієна	7		2	2		3
Модульна контрольна робота	6					6
Разом за модуль	84		18	24		42
Модуль 2. Проектування освітнього процесу та громадянська компетентність						
Тема 10. Теоретичні засади громадянської освіти	7		2	2		3
Тема 11. Активні методи навчання в громадянській освіті	12		2	4		6

Тема 12. Локальна історія та краєзнавство	7		2	2		3
Тема 13. Методика національно-патріотичного виховання	7		2	2		3
Тема 14. Моделювання сучасного уроку	12		2	4		6
Тема 15. Система оцінювання навчальних досягнень учнів	7		2	2		3
Тема 16. Інклюзивна освіта та диференціація	7		2	2		3
Тема 17. Професійний розвиток учителя історії та громадянської освіти	7		2	2		3
Тема 18. Практика використання окремих цифрових засобів на уроках історії в закладах загальної середньої освіти	7		2	2		3
Модульна контрольна робота	8					8
Разом за модуль	81		18	22		41
Разом за семестр	165		36	46		83

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 165					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі:				
		лекції	практичні семінарські	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Модуль 1. Методичний інструментарій та технології навчання						
Тема 1. Сучасна парадигма історичної та громадянської освіти	8		1			7
Тема 2. Проєктування освітнього процесу в базовій школі	8	1	1			6
Тема 3. Інноваційні технології викладання історії та громадянської освіти.	8	1				7
Тема 4. Навчальний підручник та цифрові ресурси в НУШ	8	1				7
Тема 5. Особливості навчання історії в 5–6 класах (адаптаційний цикл)	8	1	1			6
Тема 6. Методика розвитку критичного мислення	8		1			7
Тема 7. Робота з просторовими та хронологічними уявленнями	8		1			7
Тема 8. Візуальна грамотність на уроках історії	8	1				7

Тема 9. Медіаграмотність та інформаційна гігієна	8		1			7
Модульна контрольна робота	10		1			9
Разом за модуль	82	5	7			70
Модуль 2. Проєктування освітнього процесу та громадянська компетентність						
Тема 10. Теоретичні засади громадянської освіти	8		1			7
Тема 11. Активні методи навчання в громадянській освіті	8	1				7
Тема 12. Локальна історія та краєзнавство	8		1			7
Тема 13. Методика національно-патріотичного виховання	8	1				7
Тема 14. Моделювання сучасного уроку	8	1	1			6
Тема 15. Система оцінювання навчальних досягнень учнів	8	1	1			6
Тема 16. Інклюзивна освіта та диференціація	8		1			7
Тема 17. Професійний розвиток учителя історії та громадянської освіти	8	1				7
Тема 18. Практика використання окремих цифрових засобів на уроках історії в закладах загальної середньої освіти	8		1			7
Модульна контрольна робота	11		1			10
Разом за модуль	83	5	7			71
Разом за семестр	165	10	14			141

6.3. Теми семінарських занять

Модуль 1. Методичний інструментарій та технології навчання

Тема 1. Сучасна парадигма історичної та громадянської освіти

1. Державний стандарт базової середньої освіти: ціннісні орієнтири.
2. Компетентнісний підхід як основа сучасної історичної освіти.
3. Наскрізнi вміння в курсах громадянської та історичної освітньої галузі.
4. Порівняльний аналіз змісту традиційної та нової парадигми освіти.
5. Роль вчителя як фасилітатора в умовах НУШ.

Тема 2. Проєктування освітнього процесу в базовій школі

1. Модельні навчальні програми: критерії вибору та особливості адаптації.
2. Складання календарно-тематичного планування: від очікуваних результатів до змісту.
3. Проєктування навчальних цілей за таксономією Блума.
4. Взаємозв'язок між програмою, підручником та робочим планом вчителя.
5. Ресурсне забезпечення освітньої траєкторії учня.

Тема 3. Інноваційні технології викладання історії та громадянської освіти Кейс-метод та метод проєктів: специфіка реалізації на уроках історії.

1. Ігрові технології та гейміфікація в освітньому процесі.
2. Технологія змішаного навчання (Flipped Classroom, ротація станцій).
3. Проблемне навчання як засіб активізації пізнавальної діяльності.
4. Дискусійні методи (дебати, "акваріум", ПОПС-формула).

Тема 4. Навчальний підручник та цифрові ресурси в НУШ

1. Структура сучасного підручника історії: методичний апарат та контент.
2. Робота з електронними додатками до підручників.
3. Критерії відбору цифрових ресурсів для уроку.
4. Створення власних інтерактивних вправ (LearningApps, Wordwall).
5. Використання штучного інтелекту для підготовки навчальних матеріалів.

Тема 5. Особливості навчання історії в 5–6 класах (адаптаційний цикл)

1. Психолого-педагогічні особливості учнів адаптаційного циклу.
2. Методика введення в пропедевтичний курс історії.
3. Формування первинних історичних понять у п'ятикласників.
4. Робота з ілюстративним рядом та короткими текстами.
5. Організація групової та парної роботи в 5–6 класах.

Тема 6. Методика розвитку критичного мислення

1. Трифазна структура уроку з розвитку критичного мислення (виклик, осмислення, рефлексія).
2. Методи аналізу джерел: "Шість капелюхів", "Риб'яча кістка" (Ishikawa).
3. Розрізнення фактів та суджень в історичних текстах.
4. Стратегії читання та письма для розвитку критичного мислення.
5. Формування навичок аргументації та ведення конструктивного діалогу.

Тема 7. Робота з просторовими та хронологічними уявленнями

1. Методика роботи з історичною картою: від читання легенди до аналізу.
2. Створення інтерактивних карт та використання Google Earth.
3. Формування відчуття часу: робота зі стрічками часу (Timeline).
4. Хронологічні задачі та їх роль у розвитку логічного мислення.
5. Використання контурних карт у цифровому та паперовому форматах.

Тема 8. Візуальна грамотність на уроках історії

1. Візуальні джерела як засіб історичної реконструкції.
2. Методика аналізу карикатур, плакатів та фотодокументів.
3. Використання інфографіки та інтелект-карт (Mind Maps).
4. Навчальний відеоконтент: правила ефективного перегляду та обговорення.
5. Створення учнями власних візуальних продуктів (меми, колажі, скрайбінг).

Тема 9. Медіаграмотність та інформаційна гігієна

1. Поняття медіаграмотності в структурі громадянської компетентності.
2. Інструменти перевірки достовірності інформації (фактчекінг).
3. Алгоритм аналізу медіатекстів та виявлення маніпуляцій (пропаганда, фейки).
4. Безпека в цифровому просторі та етика мережевого спілкування.
5. Інтеграція вправ з медіаграмотності в теми з історії України.

Модуль 2. Проєктування освітнього процесу та громадянська компетентність

Тема 10. Теоретичні засади громадянської освіти

1. Концепція освіти для демократичного громадянства (ОДГ/ОПЛ).
2. Структура громадянської компетентності: знання, вміння, цінності та ставлення.
3. Політична, правова та економічна складові громадянської освіти.
4. Демократизація шкільного життя як умова реалізації громадянської освіти.
5. Глобальне громадянство та сталий розвиток у змісті навчання.

Тема 11. Активні методи навчання в громадянській освіті

1. Моделювання соціальних ситуацій та рольові ігри.

2. Метод "Адвокат" та дебати за правилами Карла Поппера.
3. Проєкт "Громадянин" (відомий у світі як *Project Citizen*): від ідеї до практичної реалізації.
4. Використання симуляційних ігор у вивченні виборчих процесів та самоврядування.
5. Тренінгові форми роботи на уроках громадянської освіти.

Тема 12. Локальна історія та краєзнавство

1. Методика організації краєзнавчих досліджень.
2. Усна історія (Oral History) як метод залучення учнів до вивчення минулого.
3. Робота з родинними архівами та локальними музеями.
4. Створення цифрових екскурсій рідним містом/селом.
5. Проєкти з ревіталізації пам'яток місцевого значення.

Тема 13. Методика національно-патріотичного виховання

1. Сучасна концепція національно-патріотичного виховання: виклики та пріоритети.
2. Деколонізація історичної пам'яті в освітньому процесі.
3. Героїка в історії: від персоналізації до критичного осмислення.
4. Формування ідентичності через позакласну роботу (клуби, експедиції).
5. Виховний потенціал уроків історії в умовах воєнного стану.

Тема 14. Моделювання сучасного уроку

1. Типологія уроків в НУШ та їх структура.
2. Конструювання плану-конспекту уроку (практикум).
3. Мікро-викладання: презентація фрагментів уроку з використанням обраної технології.
4. Самоаналіз та рефлексія проведеного уроку.
5. Дизайн освітнього середовища: фізичний та віртуальний простір уроку.

Тема 15. Система оцінювання навчальних досягнень учнів

1. Формувальне оцінювання: інструменти та техніки (зворотний зв'язок, самооцінювання).
2. Критеріальне оцінювання та розробка рубрик.
3. Підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове): форми та види робіт.
4. Цифрове портфоліо учня як засіб відстеження прогресу.
5. Оцінювання громадянських компетентностей: складнощі та підходи.

Тема 16. Інклюзивна освіта та диференціація

1. Принципи універсального дизайну в навчанні (UDL) на уроках історії.
2. Адаптація та модифікація навчальних матеріалів для дітей з ООП.
3. Диференційований підхід: різнорівневі завдання та індивідуальні освітні траєкторії.
4. Співпраця вчителя з асистентом вчителя.
5. Етичні аспекти інклюзії та подолання стереотипів у класі.

Тема 17. Професійний розвиток учителя історії та громадянської освіти

1. Професійний стандарт вчителя: компетентнісний профіль.
2. Формальна, неформальна та інформальна освіта педагога.
3. Побудова індивідуального плану професійного розвитку.
4. Участь у професійних спільнотах та мережева взаємодія.
5. Тайм-менеджмент та профілактика професійного вигорання.

Тема 18. Практика використання цифрових засобів на уроках історії

1. Майстер-клас з використання платформ (Canva, Padlet, Genially).
2. Створення інтерактивних квізів (Kahoot, Quizizz).
3. Робота з віртуальними музеями та 3D-реконструкціями.
4. Організація дистанційного та синхронного навчання в Google Classroom / MS Teams.
5. Підсумковий захист цифрових проєктів учасників.

Рекомендації до виконання

- Семінари мають бути максимально практико-орієнтованими.
- Кожне заняття передбачає роботу з джерелами або моделювання педагогічних ситуацій.
- Для тем по 4 години рекомендується перші 2 години присвятити обговоренню теорії, а наступні 2 — практичному воркшопу.

(дистанційне навчання – виконання завдань на платформі Moodle)

Модуль 1. Методичний інструментарій та технології навчання

ПЗ 1. Україноцентризм у дії: моделювання змісту (2 год)

Мета: Навчитися переосмислювати історію через призму національних інтересів.

Крок 1: Оберіть тему (наприклад, «Заснування міст Півдня» або «Київська Русь чи Русь-Україна?»).

Крок 2: Знайдіть застарілі формулювання (радянські наративи).

Крок 3: Сформулюйте 3 тези, які підкреслюють українську суб'єктність у цих подіях.

Очікуваний результат: Порівняльна таблиця «Старий наратив vs Україноцентричний підхід».

ПЗ 2. Проектування навчальної програми та планування (2 год)

Мета: Опанувати професійну автономію вчителя.

Крок 1: Оберіть одну модельну програму (напр., Пометун або Васильків).

Крок 2: Розподіліть 70 годин на рік між розділами.

Крок 3: Визначте теми для 4-х уроків одного розділу, враховуючи «резерв часу».

Очікуваний результат: Фрагмент календарно-тематичного планування.

ПЗ 3. Технологічний воркшоп: інтерактив на уроці (2 год)

Мета: Відпрацювати навички фасилітації групової роботи.

Крок 1: Сформуйте групи по 4-5 осіб.

Крок 2: Реалізуйте метод «Джигсо» для вивчення теми (напр., «Верстви населення у середньовіччі»).

Крок 3: Проаналізуйте складнощі, що виникли під час взаємодії.

Очікуваний результат: Технологічна картка інтерактивної вправи.

ПЗ 4. Експертиза підручника та цифрових додатків (2 год)

Мета: Навчитися критично обирати навчальну літературу.

Крок 1: Оцініть два підручники за 20-бальною шкалою.

Крок 2: Протестуйте QR-коди: чи ведуть вони на якісний контент?

Крок 3: Оцініть методичний апарат: чи є запитання на аналіз?

Очікуваний результат: Експертний висновок (рецензія).

ПЗ 5. Методика ігрофікації для 5-6 класів (4 год)

Мета: Навчитися навчати через гру.

Крок 1: Оберіть тему («Первісні люди» або «Давня Греція»).

Крок 2: Створіть 5 завдань-станцій для квесту.

Крок 3: Розроби систему нагород (бейджики, бали-«таланти»).

Очікуваний результат: Сценарій навчального квесту.

ПЗ 6. Майстерня критичного мислення (4 год)

Мета: Навчитися працювати з викликами та рефлексією.

Крок 1: Оберіть текст джерела. Складіть до нього 6 запитань (від знання до оцінки) за Блумом.

Крок 2: Побудуйте схему «Фішбоун» для аналізу причини події (напр., падіння Римської імперії).

Очікуваний результат: Методична розробка уроку-дослідження.

ПЗ 7. Лабораторія карти та часу (2 год)

Мета: Візуалізація історичного простору.

Крок 1: Використайте сервіс Google Maps.

Крок 2: Позначте ключові битви або торгові шляхи. Додайте опис та фото до кожної мітки.

Крок 3: Створіть синхроністичну таблицю (Україна vs Світ).

Очікуваний результат: Посилання на інтерактивну мапу.

ПЗ 8. Візуальний сторітелінг та інфографіка (4 год)

Мета: Навчити учнів «стискати» інформацію в образи.

Крок 1: В Canva створіть інфографіку про одного історичного діяча (хмара слів, досягнення, цитата).

Крок 2: Розробіть шаблон лепбука для теми на вибір (наприклад «Культура козацтва»).

Очікуваний результат: Цифровий або паперовий візуальний гайд.

ПЗ 9. Тренінг з фактчекінгу та інфогієни (2 год)

Мета: Набути навичок деконструкції маніпуляцій.

Крок 1: Знайдіть історичне твердження в соцмережах.

Крок 2: Перевірте його через 3 незалежні академічні джерела.

Крок 3: Опишіть ознаки фейку (емоційність, відсутність авторства).

Очікуваний результат: Чек-лист для учнів «Стоп Фейк».

Модуль 2. Проектування освітнього процесу

ПЗ 10. Громадянська компетентність у школі (2 год)

Крок 1: Проаналізуйте Статут школи (на вибір).

Крок 2: Запропонуйте 3 кроки для впровадження учнівського самоврядування.

Очікуваний результат: План «Демократична школа».

ПЗ 11. Моделювання дебатів (2 год)

Крок 1: Оберіть тезу (напр., «Соціальні мережі – загроза демократії»).

Крок 2: Розподіліть ролі: Спікери, Судді, Таймкіпери.

Очікуваний результат: Протокол дебатів.

ПЗ 12. Експедиція в локальну історію (2 год)

Крок 1: Оберіть об'єкт у вашому місті (пам'ятник, стару будівлю).

Крок 2: Сформулюйте 5 питань для інтерв'ю з місцевим жителем про цей об'єкт.

Очікуваний результат: Проект міні-дослідження «Жива вулиця».

ПЗ 13. Проектування патріотичного виховання (2 год)

Крок 1: Оберіть подію (наприклад: Похід князя Олега на Константинополь (907 р.), прибиття щита на ворота Царграда як символ захисту та суб'єктності).

Крок 2: Розробіть завдання патріотичного виховного заходу для учнів 5-6 класу на обрану подію з проведенням паралелей, що є їхнім «щитом» сьогодні (сім'я, друзі, знання, допомога іншим).

Очікуваний результат: План виховного заходу.

ПЗ 14. Конструктор уроку (4 год)

Крок 1: Створіть структуру уроку (НУШ).

Крок 2: Додайте в план посилання на онлайн-вправи (LearningApps).

Очікуваний результат: План-конспект сучасного уроку.

ПЗ 15. Практикум з оцінювання (4 год)

Крок 1: Створіть «Рубрику оцінювання есе» за 12-бальною шкалою.

Крок 2: Розробіть картку самооцінювання «Мій успіх на уроці».

Очікуваний результат: Набір інструментів формувального оцінювання.

ПЗ 16. Інклюзивне навчання (2 год)

Крок 1: Оберіть параграф підручника.

Крок 2: Спростіть текст (метод «Легкого читання»).

Очікуваний результат: Адаптований роздатковий матеріал.

ПЗ 17. Брендінг учителя (2 год)

Крок 1: Створіть сторінку портфоліо на Google Sites.

Крок 2: Сформулюйте свій «педагогічне кредо».

Очікуваний результат: Посилання на е-портфоліо.

ПЗ 18. IT-марафон: III (2 год)

Крок 1: В Gemini введіть запит: «Напиши сценарій діалогу між Володимиром Великим та сучасною дитиною про цінність освіти».

Крок 2: Текст діалогу перетвори на пісню в Suno.

Крок 3: Створи квіз у Kahoot через автогенерацію.

Очікуваний результат: Мультимедійний пакет до уроку.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сучасна парадигма історичної та громадянської освіти	2	1
2	Проектування освітнього процесу в базовій школі	2	1
3	Інноваційні технології викладання історії та громадянської освіти.	2	
4	Навчальний підручник та цифрові ресурси в НУШ	2	
5	Особливості навчання історії в 5–6 класах (адаптаційний цикл)	4	1
6	Методика розвитку критичного мислення	4	1
7	Робота з просторовими та хронологічними уявленнями	2	1
8	Візуальна грамотність на уроках історії	4	
9	Медіаграмотність та інформаційна гігієна	2	1
10	Теоретичні засади громадянської освіти	2	1
11	Активні методи навчання в громадянській освіті	4	
12	Локальна історія та краєзнавство	2	1
13	Методика національно-патріотичного виховання	2	
14	Моделювання сучасного уроку	4	1
15	Система оцінювання навчальних досягнень учнів	2	1
16	Інклюзивна освіта та диференціація	2	1
17	Професійний розвиток учителя історії та громадянської освіти	2	
18	Практика використання окремих цифрових засобів на уроках історії в закладах загальної середньої освіти	2	1
Разом		46	14

* використання елементів неформального навчання – здобувач із запропонованих як альтернативних форм практичних занять (проходження дотичних до тем модуля онлайн курсів на платформах Прометеус, Освіторія, EdEra та ін.) може обрати 1 і за наявності сертифіката отримати кількість балів передбачених за конкретну тему.

6.4. Самостійна робота

МКЗ № 1 Здобувач обирає одне завдання із запропонованих.

1	<p>Аналіз підручників</p> <p>Робота складається з 2 етапів:</p> <p>1.Оберіть кілька підручників з історії та громадянської освіти для 5-9 класів. Для якісного виконання рекомендується використовувати порівняльну таблицю.</p> <ul style="list-style-type: none"> Відповідність україноцентризму: Чи висвітлюються події через призму українських інтересів? Чи є інтеграція зі світовим контекстом? Методичний апарат: Наявність запитань на розвиток критичного мислення (чому? як?), а не лише на репродукцію (хто? коли?). Наявність QR-кодів, інтерактивних завдань. Формування ідентичності та суб'єктності: Чи пропонує підручник завдання для самостійної рефлексії учня та дослідження власної громади/родини? Візуалізація та доступність: Якість карт, інфографік, джерел. Чи не перевантажений текст фактами на шкоду сенсам? <p>2. Оцінювання аналізу підручників колег за критеріями.</p> <p>Критерії оцінювання (20-бальна система):</p> <table border="1" data-bbox="210 779 1477 1467"> <thead> <tr> <th>Критерій оцінювання</th> <th>Опис (вимоги до високого рівня)</th> <th>Бали</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Глибина аналізу україноцентризму</td> <td>Оцінено, як підручник формує національну суб'єктність. Чи подається історія України як частина світової, чи не виступає Україна лише об'єктом впливу інших держав.</td> <td>1-5</td> </tr> <tr> <td>Оцінка методичного апарату</td> <td>Проаналізовано якість запитань: чи стимулюють вони аналіз і рефлексію («чому?», «яким чином?»), чи лише перевірку пам'яті. Оцінено інтерактивні елементи (QR-коди, цифрові додатки).</td> <td>1-5</td> </tr> <tr> <td>Аналіз формування ідентичності</td> <td>Досліджено наявність практико-орієнтованих завдань: робота з родинними архівами, локальною історією громади, волонтерськими кейсами та правами людини.</td> <td>1-4</td> </tr> <tr> <td>Оцінка візуалізації та доступності</td> <td>Проаналізовано читабельність карт, якість інфографік та відповідність мови підручника віковим особливостям учнів (відсутність перевантаження другорядними фактами).</td> <td>1-3</td> </tr> <tr> <td>Якість рекомендацій та висновків</td> <td>Сформульовано конкретні, професійні пропозиції щодо покращення змісту або методики підручника. Визначено чіткі переваги та недоліки.</td> <td>1-3</td> </tr> </tbody> </table>	Критерій оцінювання	Опис (вимоги до високого рівня)	Бали	Глибина аналізу україноцентризму	Оцінено, як підручник формує національну суб'єктність. Чи подається історія України як частина світової, чи не виступає Україна лише об'єктом впливу інших держав.	1-5	Оцінка методичного апарату	Проаналізовано якість запитань: чи стимулюють вони аналіз і рефлексію («чому?», «яким чином?»), чи лише перевірку пам'яті. Оцінено інтерактивні елементи (QR-коди, цифрові додатки).	1-5	Аналіз формування ідентичності	Досліджено наявність практико-орієнтованих завдань: робота з родинними архівами, локальною історією громади, волонтерськими кейсами та правами людини.	1-4	Оцінка візуалізації та доступності	Проаналізовано читабельність карт, якість інфографік та відповідність мови підручника віковим особливостям учнів (відсутність перевантаження другорядними фактами).	1-3	Якість рекомендацій та висновків	Сформульовано конкретні, професійні пропозиції щодо покращення змісту або методики підручника. Визначено чіткі переваги та недоліки.	1-3
Критерій оцінювання	Опис (вимоги до високого рівня)	Бали																	
Глибина аналізу україноцентризму	Оцінено, як підручник формує національну суб'єктність. Чи подається історія України як частина світової, чи не виступає Україна лише об'єктом впливу інших держав.	1-5																	
Оцінка методичного апарату	Проаналізовано якість запитань: чи стимулюють вони аналіз і рефлексію («чому?», «яким чином?»), чи лише перевірку пам'яті. Оцінено інтерактивні елементи (QR-коди, цифрові додатки).	1-5																	
Аналіз формування ідентичності	Досліджено наявність практико-орієнтованих завдань: робота з родинними архівами, локальною історією громади, волонтерськими кейсами та правами людини.	1-4																	
Оцінка візуалізації та доступності	Проаналізовано читабельність карт, якість інфографік та відповідність мови підручника віковим особливостям учнів (відсутність перевантаження другорядними фактами).	1-3																	
Якість рекомендацій та висновків	Сформульовано конкретні, професійні пропозиції щодо покращення змісту або методики підручника. Визначено чіткі переваги та недоліки.	1-3																	
2	<p>Методика національно-патріотичного виховання</p> <p>Робота складається з 2 етапів:</p> <p>1. Проектування інтерактивного уроку/заходу з використанням україноцентричного підходу.</p> <p>Завдання: Розробити план-конспект виховного заходу або фрагменту уроку для учнів 5-9 класів (базова середня освіта).</p> <p>Складові завдання: Оберіть маловідому історичну постать або подію вашого регіону (локальна історія) та пов'яжіть її з боротьбою за українську державність. Запропонуйте використання однієї з інтерактивних методик:</p> <p>«Жива історія» (аналіз листів, щоденників, артефактів). «Спростування міфів» (робота з історичними фейками щодо обраної теми). «Цифрова пам'ять» (створення інтерактивної мапи пам'ятних місць громади).</p> <p>Пропишіть 3 індикатори, за якими ви зрозумієте, що захід вплинув на формування національної стійкості учнів.</p> <p>2.Оцінювання уроку/заходу колег за критеріями.</p>																		

Критерії оцінювання (20-бальна система):		
Критерій оцінювання	Опис (вимоги до високого рівня)	Бали
Змістова глибина та україноцентризм	Висвітлено роль України як активного суб'єкта історії/права. Матеріал не є репродуктивним переказом, а містить глибокий аналіз національного контексту.	1-5
Критичний аналіз та медіаграмотність	Продемонстровано вміння відрізняти факти від суджень, спростовувати міфи/фейки, аналізувати причинно-наслідкові зв'язки.	1-5
Методична майстерність та інноваційність	Запропоновані методи навчання (для методики НПВ) або шляхи вирішення кейсів (для Права) є діяльними, сучасними та творчими.	1-5
Дотримання академічних стандартів	Коректне використання термінології, наявність посилань на джерела (Конституція, закони, наукові праці), академічна доброчесність.	1-3
Структура та візуалізація	Робота чітко структурована, логічна, має охайне оформлення (наявність схем, інфографік або чітких тез).	1-2

МКЗ № 2 Здобувач обирає одне завдання із запропонованих. Робота складається з 2 етапів:

1. Створення медіапродукту та представлення його.

Підготовка подкастів, відеороликів або інфографік, що пояснюють складні історичні явища або принципи громадянського суспільства.

2. Оцінювання медіапродукту колег за критеріями.

Критерії оцінювання медіапродукту (20-бальна система):

Критерій оцінювання	Опис (вимоги до високого рівня)	Бали
Змістовність та україноцентризм	Тема розкрита глибоко, події пояснюються через призму українських інтересів та в контексті світових процесів. Відсутні фактичні помилки.	1-5
Критичний аналіз та аргументація	Автор не просто перелічує факти, а пояснює причинно-наслідкові зв'язки. Продемонстровано здатність розрізняти факти та інтерпретації.	1-5
Структура та логіка	Медіапродукт має чітку логіку (вступ, основна частина, висновки). Інформація структурована, легко сприймається аудиторією.	1-5
Медіаграмотність та джерела	Використано мінімум 3 надійні джерела. Дотримано принципів академічної доброчесності (цитовання, відсутність плагіату).	1-5

Порада для здобувачів! Під час оцінювання подкасту звертайте увагу на емоційну стійкість та тон подачі матеріалу, а в інфографіці – на здатність мінімізувати текст на користь сенсових візуальних схем.

6.5. Рефлексія за результатами пройденого курсу (дати відповідь на кілька запитань):

1. Оцінка власних досягнень
2. Аналіз змісту курсу, пропозиції щодо вдосконалення
3. Вплив курсу на професійний розвиток
4. Зворотний зв'язок (викладач-студент)

Орієнтовний перелік питань для підготовки до МКР та ПМК:

1. У чому полягає суть україноцентризму як методологічного фільтра при відборі змісту історичної освіти?
2. Які пріоритети національної суб'єктності визначені в чинних Методичних рекомендаціях щодо викладання історії в умовах війни?
3. Поясніть алгоритм розробки власної навчальної програми вчителя на основі модельної програми.
4. Які критерії є визначальними при тематично-календарному плануванні в базовій школі?
5. Проаналізуйте концепцію професійної автономії вчителя в системі НУШ.
6. Дайте класифікацію інноваційних технологій навчання історії: від активних до інтерактивних.
7. Які особливості підготовки вчителя до проведення інтерактивного уроку (розподіл часу, ролей, оцінювання)?
8. Охарактеризуйте структуру підручника НУШ (5–9 класи). У чому різниця між змістовним та методичним блоками?
9. Запропонуйте методику роботи з текстом підручника, що спрямована на перехід від простого відтворення до критичного аналізу.
10. Яку роль відіграють електронні додатки до підручників у створенні єдиного навчально-методичного комплексу?
11. Які ігрові методи (квести, рольове моделювання) є найбільш ефективними для учнів 5–6 класів?
12. Охарактеризуйте систему оцінювання в 5 класі: перехід від рівневого (свідомо досягнень) до бального оцінювання.
13. Опишіть трифазну структуру уроку за технологією розвитку критичного мислення (виклик, осмислення, рефлексія).
14. Як використовувати таксономію Блума для побудови системи запитань до історичного джерела?
15. Розкрийте методику формування просторової компетентності за допомогою інтерактивних мап.
16. У чому полягає методика "читання" візуальних джерел (карикатур, плакатів)? Опишіть алгоритм аналізу.
17. Визначте переваги та ризики використання художнього відеоконтенту на уроках історії.
18. Назвіть основні маркери фейкових новин та методи їх верифікації (фактчекінг).
19. Поняття "інформаційна гігієна" вчителя та учня в умовах гібридної війни.
20. Які компоненти входять до структури громадянської компетентності (знання, цінності, ставлення)?
21. Як реалізувати принцип "демократія в школі" через позаурочну діяльність та самоврядування?
22. Порівняйте дискусійні методи: дебати, "акваріум" та сократівську бесіду. У яких випадках вони найбільш доцільні?
23. Опишіть етапи реалізації соціального проєкту як інструменту громадянської дії.
24. У чому полягає специфіка методу усної історії (Oral History) при роботі з учнями?
25. Як інтегрувати красназавчий матеріал у програму загального курсу історії України?
26. Охарактеризуйте сучасні підходи до національно-патріотичного виховання: відхід від формалізму та "шароварщини".
27. Як формувати національну ідентичність учнів у контексті деколонізації історичної пам'яті?
28. Які особливості конструювання уроку на основі діяльнісного підходу?
29. У чому полягає специфіка змішаного навчання? Назвіть інструменти утримання уваги в дистанційному форматі.
30. Розкрийте суть формувального оцінювання. Які техніки зворотного зв'язку є найбільш дієвими?

31. Як здійснюється оцінювання за групами результатів (ГР1, ГР2, ГР3, ГР4) згідно з вимогами НУШ?
32. Що таке універсальний дизайн у навчанні та як він допомагає вчителю історії в інклюзивному класі?
33. Запропонуйте способи диференціації завдань для учнів з різним рівнем мотивації та когнітивних можливостей.
34. Яке значення має академічна доброчесність учителя при роботі з історичними наративами?
35. Опишіть можливості використання ШІ (Gemini) для підготовки вчителя до уроку (генерація тестів, планів, ідей).
36. Як сервіси Gamma та Vidnoz AI можуть полегшити створення візуального контенту для уроку?
37. Проаналізуйте переваги та недоліки платформ для тестування (Kahoot, На Урок, Всеосвіта) в контексті об'єктивного оцінювання.
38. Поняття "наскрізні вміння" та методика їх реалізації на уроках громадянської освітньої галузі.
39. Методика роботи з історичними термінами та поняттями: від заучування до розуміння контексту.
40. Використання методу "Fishbone" (скелет риби) для встановлення причинно-наслідкових зв'язків.
41. Методичні прийоми роботи з хронологією: від лінійного часу до синхроністичних таблиць.
42. Роль музейної педагогіки у викладанні історії: віртуальні та реальні екскурсії.
43. Особливості викладання "чутливих" та суперечливих тем в історії (Controversial issues).
44. Методика "ПОПС-формула" як інструмент розвитку аргументованого мовлення учнів.
45. Створення та використання лепбуків як форми підсумкового творчого проєкту.
46. Принципи академічної свободи вчителя у виборі підручників та посібників.
47. Методика організації та проведення історичних дебатів у старших класах основної школи.
48. Використання інфографіки як засобу стиснення та систематизації історичної інформації.
49. Специфіка навчання історії в класах з українською та мовами національних меншин (у контексті толерантності).
50. Моделювання сучасного уроку: вимоги до цілепокладання та рефлексії.
51. Інструменти оцінювання громадянських ставлень та цінностей: анкети, спостереження, портфоліо.
52. Методика використання мемів на уроках історії як засобу актуалізації та перевірки знань.
53. Роль вчителя як модератора та фасилітатора в дискусійних формах навчання.
54. Створення персонального бренду вчителя та його присутність у професійних соцмережах.
55. Методика використання сторітелінгу для персоналізації історичних подій.
56. Використання сервісу Suno для створення навчальних ШІ-пісень: методична доцільність.
57. Організація роботи учнів у хмарних сервісах (Google Docs, Padlet) для спільного дослідження.
58. Психологічні аспекти сприйняття історичної інформації дітьми, що постраждали від війни.
59. Критерії відбору історичних джерел для роботи на уроці (релевантність, доступність, достовірність).
60. Стратегії самостійного професійного розвитку вчителя (самоосвіта, сертифікація, вебінари).

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Наукова бібліотека (м.Ужгород, вул.Університетська, 14, <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>)
Мультимедійний кабінет (ноутбук lenovo – 1 шт., програмне забезпечення - операційна система, пакет Microsoft Office, проектор Epson H716B - 1 шт, доступ до Інтернет - wi-fi Uzhnu-Free).
Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: Система електронного навчання Moodle;
<https://elearn.uzhnu.edu.ua/>, електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджений постановою КМУ № 898 від 30.09.2020 р.).
2. Громадянська освіта та методика її навчання: Підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти / За загальною редакцією Т. В. Бакка, Т. В. Мелешенко. – К.: УОВЦ «Оріон», 2019. – 320 с
3. Навчання історії в базовій школі (НУШ): методичні посібники для вчителів 5–6 класів (авторські колективи: О. Пометун, Н. Гупан, О. Гісем та ін. – відповідно до обраної модельної програми).
4. Методичний путівник Нової української школи: громадянська та історична освіта: збірник науково-практичних матеріалів / В. Гречка, О. Лаврут, І. Рибак, Л. Салагуб; за заг. ред. О. Лаврут. – Краматорськ: Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. – 120 с.
5. Викладання предметів освітньої галузі «ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТА» у 5-6 класах Нової української школи (методичні рекомендації) / Фарбак Т. М. - ЧОШПО імені К. Д. Ушинського, 2023. – 31 с.
6. Пометун О. І., Гупан Н. М., Ремех Т. О., Сєрова Г. В. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5–6 класах: методичний посібник / За загальною редакцією О.І. Пометун. [Електронне видання]. – Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. – 134 с.
7. Реалізація завдань громадянської та історичної освітньої галузі в контексті нового Державного стандарту базової середньої освіти (з досвіду роботи вчителів громадянської та історичної освітньої галузі) / укладачі: Н. С. Черткова, І. В. Відіборенко. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2023. 70 с.
8. Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (Наказ МОН №1093 від 02.08.2024 р.). URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>

Допоміжна література

1. Громадянська освіта та методика її навчання : підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти / Т. Бакка [та ін.] ; за заг. ред. : Т. В. Бакка, Т. В. Мелешенко ; координатор вип. С. Супрун]. - Київ : УОВЦ Оріон, 2019. - 319 с.
2. Капітан Л., Товтин Я. Аналіз впливу глобальних подій та транснаціональних явищ на вивчення історії у шкільній освіті. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «медицина»)*. 2024. Вип. 1 (35). С.531-541. URL:[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-1\(35\)-531-540](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-1(35)-531-540)
3. Капітан Л., Товтин Я. Дослідження ролі вивчення історії у розвитку критичного мислення учнів та методів його підтримки в освітньому процесі. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. №1 (29). С.705-714. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1\(29\)-705-713](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1(29)-705-713)
4. Капітан Л., Товтин Я. Дослідження способів впровадження інноваційний методик у навчальний процес історичної освіти в школах. *Вісник науки і освіти*. 2024. Вип. 1 (19). С.900-910.
5. Комарніцький О. Студіювання історичних джерел: навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2024.

6. Пометун О., & Гупан, Н. (2019). ТАКСОНОМІЯ Б. БЛУМА І РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ. *Український Педагогічний журнал*, (3), 50–58. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-3-50-58>
7. Пометун О., Гупан Н. Методика розвитку критичного мислення учнів ліцею на уроках історії: методичний посібник [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 250 с.
8. Пометун, О. (2021). АКТИВНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ. *Український Педагогічний журнал*, (4), 106–115. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-106-115>
9. Шелевер О., Капітан Л., Бордіян Я.І.(2025) Інформаційна компетентність як основа професійного розвитку сучасного педагога. /Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи №7, С.125-129 DOI: <https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2024-7-22>
10. Шелевер О., Капітан Л., Коновалов О. Адаптивне навчання здобувачів за допомогою сучасних цифрових платформ. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Випуск 75. С.269-272 URL: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.52>
11. Шелевер О., Капітан Л., Товтин Я. Основні вектори розвитку вищої освіти у воєнний період. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 79. Т.2. С.292-297, URL: <http://doi.org/10.24919/2308-4863/79-2-44>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Нормативні та освітні портали:

1. МОН України – офіційні накази, положення, модельні навчальні програми. URL: <https://mon.gov.ua/>
2. НУШ – головний сайт реформи з практичними кейсами для вчителів. URL: <https://nus.org.ua/>
3. Інститут модернізації змісту освіти – репозитарій підручників та навчальних програм. URL: <https://mon.gov.ua/>

Методичні платформи та медіаграмотність:

1. Освіторія – сучасні методики, вебінари. URL: <https://osvitoria.org/>
2. Академія української преси – ресурси з медіаграмотності та фактчекінгу. URL: <https://www.aup.com.ua/>
3. Prometheus, EdEra – онлайн-курси для вчителів історії та громадянської освіти («Досліджуючи історію», «Громадянська освіта» тощо). URL: <https://prometheus.org.ua/>; URL: <https://ed-era.com/>

Інструментарій та ШІ-сервіси:

1. Gemini – текстовий ШІ для генерації планів та ідей.
2. Gamma – створення презентацій та веб-сторінок за допомогою ШІ.
3. Canva – візуалізація, створення інфографіки та плакатів.
4. Suno AI – генерація навчальних пісень на історичну тематику.
5. Kahoot!, LearningApps, На Урок, Всеосвіта – платформи для створення інтерактивних тестів та вправ.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)